

Íme így élnek és maradnak meg örökké azok, akik szeretetben eltöltött életükkel Isten akaratát cselekszik. De — tesszük fel a gyötrő kérdést — mi lesz velünk, akik nem vagyunk Jézusok, Széchenyik, Benedek Elekek, hanem egyszerű emberei a hétköznapiaknak, e földi életnek? Húsvét örömmüzenete mindannyiunkra érvényes: A világ pedig elmúlik, és annak kívánsága is; de aki az Isten akaratát cselekszi, az megmarad örökké. Mindig szeretve, mindig jót cselekedve, jézusi emberekként, Istenben bízva törhetetlen hittel buzgolkodjunk hát akaratát cselekedve, s akkor reménységgel mondhatjuk el a költővel: „ki nevedben buzdul,/ bármennyit küzd és vérez,/ előbb vagy utóbb övé lesz/ a hatalom és a dicsőség!” (Babits Mihály)

S övé az örökkévalóság. Ámen.

Dr. PETER RAIBLE

"KI AZ ÉN FELEBARÁTOM?"

Lk 10,29

Az Újszövetség egyetlen példabeszédét sem használjuk olyan gyakran, mint az irgalmas szamaritánusról szólót, mely csak a Lukács evangéliumában található meg. Sok teológus vélekedett úgy, hogy ezt a példázatot Jézus valójában sohase mondta el, az késői betoldás az evangéliumba. Azonban az Újszövetség vezető szakértői újabban arra a megállapításra jutottak, hogy a példázat kétségtelenül Jézusnak tulajdonítható, ez az ő tanításának központi eszméje.

A példázat szerint egy törvénytudó próbára akarta tenni Jézust, hogy mennyire jártas az Ószövetségben. megkérdezte tőle: Mester, mit tegyek, hogy az örök életet elnyerjem? — Mi van megírva a törvényben? — kérdezte Jézus. — Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből. És felebarátodat, mint magadat. — Jól feleltél. Ezt tedd és élni fogsz! A törvénytudó tovább kérdezett: — De ki az én felebarátom? Jézus az irgalmas szamaritánus példázatával válaszolt.

Egy magános ember ment Jeruzsálemből lefelé Jerikóba. Rablók támadtak rá, kifosztották, megverték és otthagyták. Félholtan feküdt az út mentén. Legelőször egy pap ment arra. Amikor meglátta a tehetetlenül fekvő embert, kikerülte. Valamivel később egy lévita ment el mellette. A szerencsétlen embert nem vette tudomásul, átment az út másik oldalára és otthagya.

Aztán egy szamaritánus ért oda. A Jézus korabeli társadalom kiközösítettje volt, számkivetett, gyűlölt, megvetett személy, de ő mégis a tehetetlen embert megszánta és segítségére sietett. Sebeit bekötözte,

elvitte egy vendégfogadóba, ott ápolta és gondját viselte. Másnap tovább indult, de a sebesültet rábízta a fogadósra, s pénzt is adott neki, hogy viseljen rá gondot, s ha még ezen felül valamit rákölt, amikor visszajön, megadja.

A történet után Jézus kérdezett: A három közül, mit gondolsz, ki volt a felebarátja annak, aki a rablók kezébe esett? Az, aki irgalmas volt hozzá és könyörült rajta — felelte a törvénytudó. Jézus erre azt mondta neki: „Menj el, te is hasonlóképpen cselekedj”

A példabeszéd eszmei mondanivalója az a felhívás, hogy nekünk törődünk és segítenünk kell egymáson; cselekvően kell, hogy egymás felebarátai legyünk. Talán ránk is vonatkozik sokszor, hogy szenvedő felebarátainkat elhanyagoljuk; ugyanakkor felismerjük, hogy egy megvetett csoport tagjai azok, akik igazán gyakorolják a vallás parancsait. Gondoljunk egy olyan csoport tagjaira, akiket mi alsóbbrendűnek, vagy egyenesen minket gyűlölőnek bélyegzünk. El tudunk-e képzelni legalább egyet közülük, aki képes mégis szenvedő felebarátja iránt gondoskodást tanúsítani, segítőkészet nyújtani? Jézus azt sugallja, hogy a vallás kinyilatkoztatásai, parancsai üres szavak maradhatnak, mert a vallás igazi értéke a cselekedet. A másokért aggódó, felebarátainkról gondoskodó tetteinkben vajon megnyilvánul-e vallásosságunk? Mert ahogyan Jakab apostol levele fogalmazza: „A hit cselekedet nélkül halott”.

Ma, amikor a világban az elkeseredés szünni nem akar, nagyobb szükségünk van, mint valaha arra, hogy egymást lelkiileg gondozzuk, szeressük. Ha az amerikai unitáriusok képesek valami jót tenni erdélyi unitárius testvéreiknek, a dicsőség, az áldás számunkra nem az ajándékozás, hanem az alkalom, a lehetőség, hogy az egymással való törődés vallását gyakorolhatjuk. Egyben annak a tudata, hogy mi, a fiatal amerikai unitárius egyház a világ legrégebbi unitárius egyházát segíthetjük, ha még szerény mértékben is, ez nem áldozat részünkről, de kiváltság, tiszteletbeli feladat azon föld és nép iránt, kik a mi közös vallásos hagyományunkat ápolták.

Az a tény, hogy az észak-amerikai unitáriusok sokezer mérföld távolságból az erdélyi unitáriusokkal kapcsolatba léptek, nem csupán az egyéneknek egyénektől jövő segítségadás, mint ahogy az irgalmas szamaritánus segített bajba jutott embertársán a jerikói úton. Mi már nem engedhetjük meg magunknak, hogy egyéni segítséget nyújtson csupán; természetesen erre nagy szükség van, de ez nem elég. Nekünk ma irgalmas szamaritánusokká kell válnunk. A Jézus által ránk hagyott példázatban ilyen szamaritánus az az egyén lenne, aki így szól:

„Én többé el nem tűrhetem, hogy a jerikói úton egyetlen utast is bántalmazzanak. Ez megengedhetetlen. Embereket mozgósítok, csoportokat szervezek, akik a jerikói úton az utasokról gondoskodnak. Mi majd az elsősegélynyújtás eszközeivel felvértezve sietünk azok segítségére, akiket megverték és kiraboltak; öröket állítunk, akik a rablókkal szemben vigyázzák az utasok biztonságát. De ezen túl, amikor rablókra lelünk, mindent elkövetünk, hogy a jobbulás útjára vezessük őket, s egy értelme-

sebb életforma lehetőségét kínáljuk fel nekik. Magunkat pedig az „Irgalmas szamaritánusok Társaságának” nevezzük el: és a Jerikóba vezető utat biztonságossá, áldottá változtatjuk, ahol öröm utazni”.

Mindenütt a földkerekségen ma sok olyan embercsoport, közösség létezik, amelyek próbálnak irgalmas szamaritánusként élni; akik a szegényekért, a betegekért, az elesettekért dolgoznak az élet különböző területén, és mindent megpróbálnak, ami erejükből telik, hogy a szenvedők életét elviselhetőbbé, biztonságosabbá tegyék, hogy a tengődés világából a cselekvés mezejére vezessék őket, hogy életükbe örömet vigyenek. Ez gyönyörű vállalkozás, és a gondoskodás valódi vallásos megnyilvánulás, mert ezek a csoportok, ezek az emberek a bűnözés áldozatainak segítségére sietnek, sőt mi több, megpróbálják a bűnözést megakadályozni, azt csírájában elfojtani. Mert jobb, ha senkit nem bántalmaznak a jerikói úton. Ha mi képesek leszünk nagyszerű dolgokat cselekedni egyetlen út mentén, egyetlen vidéken, egyetlen országban, milyen boldogok és elégedettek kellene, hogy legyünk. Hiszen együtt gyakoroljuk közös vallásunkat, hogy az emberiség szenvedését enyhítsük, sőt megelőzzük. Még az is megtörténhetik időnként, hogy büszkék leszünk önmagunkra a sok jótett miatt.

De ilyenkor örömünket és elégedettségünket zavaró hírek jönnek életünkbe. Bár nincsenek már rablók a jerikói út mentén, de azért ők nem adták fel bűnös életvitelüket, éppen csak más utak mentére, a Jeruzsálembé vezető út mentére költöztek rabolni és gyilkolni. S ami még döbbenetesebb, most már annyi a rabló és garázdálkodó a jeruzsálemi úton, hogy senki se mer útra kelni római katonai kíséret nélkül. És ekkor mi, a jerikói út őrei azt kérdezzük magunktól: „Mi értelme volt az „Irgalmas szamaritánus Társaságot” létrehozni; a rablók csupán helyet változtattak s máshol gyakorolják gonosztetteiket?”

S ebben a kérdésben egy újabb igazság tűnik fel. Közülünk egy sem lehet biztonságban. A mi vallásos, hitből fakadó munkánknak soha nincs vége, mindaddig, amíg a világ összes útjai minden ember számára nem válnak biztonságosakká.

„No, de — mondja a realista — ez teljességgel lehetetlen, annyi őrt a világ nem tud biztosítani, hogy minden útja biztonságos legyen; mi, gyakorlati emberek ezt a lehetetlent meg sem próbáljuk megvalósítani”

Gondoljuk csak meg, az-e az egyetlen megoldás, hogy mind több orvosi elsősegélynyújtási állomást és mind több közlekedési rendőrt állítsunk az utak mentére szerte a világon? Persze, hogy nem ez. Az ideális megoldás mi volna hát? Az igazi tennivaló az, hogy nem az utakat kell ellenőriznünk, hanem olyan világot kell teremtenünk, amelyben nincsenek rablók. Tehát amire igazán szüksége van az emberiségnek, azok az irgalmas szamaritánusok, akik arra próbálnak választ keresni, hogy mi indítja végsősoron az embereket a bűnözésre. S aztán mi majd irgalmas szamaritánusok megpróbáljuk a bajokat orvosolni. Elejét próbáljuk venni annak a hadjáratnak, mely a világ utait hivatott a bűnözőktől megtisztítani. Természetesen ez lehetetlen feladat. Azonban nem egyszer bocsátkozunk

ilyen vállalkozásba Pl. az Egyesült Nemzetek Szövetsége keretében — mégha néha sikertelenül is —, hogy békét vigyünk oda, ahol háború dúl, konfliktus áll fenn. Azt is tudjuk, hogy még nem is olyan régen, kíméletlen betegségek pusztítottak a földön, mint pl. a himlő, ami mára teljesen eltűnt. Az orvostudomány irgalmas szamaritánusai felszámolták a himlőt. Hasonló sikereket más betegségek gyógyításában is felhozhatunk, olyanokéban, amelyek valaha kíméletlenül pusztították az emberek millióit.

Az irgalmas szamaritánusok rövid távon ritkán kerülnek ki győztesként. De minden nemzedék irgalmas szamaritánusai újból és újból segítőt toboroznak ügyük számára olyan emberek közül, akik merik a munkát továbbfolytatni, hogy a béke és az emberi jóakarát, az egymással törődés-világát megteremtsék.

Több mint 300 évvel ezelőtt egy reményvesztett és üldözött csoport menekült Lengyelországból: a lengyel unitarizmus hősei vették magukra a száműzöttség igáját és ősi földjükről Erdély felé közeledtek. A történelem őrzi annak az emlékét, hogy a tíz országotok, ennek a városnak — Kolozsvár — az unitárius hívei, annak a hírére, hogy lengyel menekült testvéreik közelednek, elébük mentek, hogy őket testvéri öleléssel és megosztott kenyérral köszöntsék, befogadják maguk közé, menedéket, oltalmat nyújtsanak nekik országukban. A gondoskodás, az egymással törődés, az irgalmas szamaritánusi segítség e gyönyörű története Kolozsvár örök dicsőségére hangzik el újból és újból, amíg csak hitünk él.

Ma már azonban többre kötelez vallásunk: jobb szamaritánusoknak kell lennünk, hogy sehol a világon többé elő ne forduljon, hogy unitáriusokat hitük miatt üldözzék és szülőföldjük elhagyására kényszerítsék. És nekünk, unitáriusoknak, a föld kerekéségén össze kell tartanunk, egyetlen testvérünket se hagyjuk kiszolgáltatottságban az üldözők kezén. De ezen túl is, küzdenünk kell, hogy egyetlen vallás, sehol a világon, ne essék áldozatául a vallási türelmetlenségnek; nekünk jobb szamaritánusoknak kell mindenütt a vallásszabadság zászlaját magasra emelnünk.

És végsősorban mindent el kell követnünk, azért a napért, amikor ezen a földön emberek vallási különbség miatt egymást sehol nem fogják gyűlölni, és saját vallásukat a mások hitének eltiprása, szenvedése árán nem fogják gyakorolni. Az a nap, akármilyen sokára is, de eljön, és én hiszem, hogy az ezt munkáló irgalmas szamaritánusok előcsapatában a világ valamennyi unitáriusa az élen lesz.

Mi tudatában vagyunk annak, hogy a vallást gyakorolni kell, és hogy a földkerekség valamennyi lakója az egymás iránti megbecsülés és tisztelet forrásává kell, hogy váljék.

A jó szamaritánusok ma még nem tudnak győzedelmeskedni, de hitünket kitartással kell őriznünk és gyakorolnunk. Irgalmas szamaritánusokként kezdjük enyhíteni a szükségben lévők szenvedését. Aztán irgalmas szamaritánusokká nőjük ki magunkat, akik azoknak is segítségére sietünk, akiket sohasem fogunk ismerni, és a szenvedések okát próbáljuk kiküszöbölni szerte a világon. De tovább álmodunk, mert mi a prófétai hit gyermekei vagyunk, akikben az isteni szikra munkálkodik, és vezeti a

jó szamaritánusokat egy szebb világ, Istenországának ezen a földön való megvalósítására.

Messziről jöttünk közétek. Vendégszeretetetek, kitartásotok, mellyel a sok történelmi megpróbáltatás közepette közös hitünket századokon át megőriztétetek és ápoltátok, valamint kölcsönös, együttes erőfeszítésünk — mindenikünk a maga hazájában — mind egy-egy lépés előre azon az úton, mely az Istenországát valósággá teszi ebben a világban. Együtt küzdünk, együtt dolgozunk; mi a szeretet és a kölcsönös gondoskodás népe vagyunk; az egy Isten teremtő akaratát törekedünk cselekedni minden nap és mindörökké. Ámen.

Elhangzott a kolozsvári belvárosi unitárius templomban 1995. május 14-én; angolból fordította dr. Gellérd Judit.

ESZMÉK, GONDOLATOK

Isten akaratának teljesítését tartom a kereszténység első és utolsó céljának... A hit csak eszköz, az Isten akaratának való engedelmisség pedig maga a cél. (E. W. Channing)

Uram, add, hogy mindig azt tegyem, amitt tmádságomban kértem. (Morus Tamás)

A tudomány nem ismer teljes felbomlást, végleges megsemmisülést. Ez a körülmény erősíti hitemet, amely szerint valamiképpen folytatódik létem a halál után. (Werner von Braun)

A saját halálával meghal az ember, de mások halálával együtt kell élni. (Masa Kolenkt)

Isten annyira bíz az emberben, hogy még a legreménytelenebb helyzetben is talál számára kiutat. (Carlo Carretto)

Én hiszek a testvériségben: a színek együtt adják ki a képet, a hangok együtt adják a koncertet. Nemzet ne a nemzet ellen barcoljon: hanem az ellen, ami minden nemzet nagy veszélye: az elnyomás és a rombolás szelleme ellen! (Babits Mihály)

Ha a fecske levert fészket ismét újra és újra tudja rakni s legfőlebb az üldözését okolva, más ereszt alatt keres védelmet; rommá dőlt életterv vagy vesztett vagyon miatt miért csüggedjen el éppen az ember, ki egyedül bír értelemmel s egyedül hisz a Gondviselésben? (Kemény Zsigmond)

Dolgoznunk kell, ha élni akarunk. (Kós Károly)

Jól vigyázz, mert anyád nyelvét bízták rád a századok. S azt meg kell védened. (Füst Milán)

Kockáztathatunk mindent a bazáért, de a bazát kockáztatnunk semmiért nem szabad. (Deák Ferenc)

Jöbet idő, hogy emlékezni bátrabb dolog lesz, mint tervezni. (Illyés Gyula)

A vallás tökéletesen pótolja a filozófiát, de a filozófia sohasem pótolhatja a vallást. (Gyulai Pál)